

Πλήρωναν παλιά χρέη πουλώντας το νεφρό τους

Μαρτυρία στην «Κ» για μεταμοσχεύσεις Ελλήνων ασθενών στην Κόστα Ρίκα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Τον είχαν συμβουλευσει να μη ρισκάρει. Ήταν επικίνδυνο, του είπαν. Εκείνος όμως ήταν διατεθειμένος να ταξιδέψει από την Ελλάδα στην Κόστα Ρίκα για να αγοράσει το νεφρό που θα τον έσωζε.

«Όταν επέστρεψα μετά την επέμβαση, με ρώτησε ένας γιατρός στην Αθήνα: “Από αθλητή του μπάσκετ το πήρες;”, λέει ο Δ.Ν. και σκώνει το ποκάμισο αποκαλύπτοντας μια κάθεται ουλή στη δεξιά πλευρά της κοιλιάς του. «Είναι 12 εκατοστά. Ο δότης είχε ύψος 1.90 και ζύγιζε 115 κιλά. Η κόρη μου κάθε Πάσχα ανάβει κεριά γι’ αυτόν, να είναι καλά στην υγεία του».

Τον Δεκέμβριο του 2009 ο Έλληνας νεφροπαθής πλήρωσε 120.000 δολάρια και υποβλήθηκε σε μεταμόσχευση. Τέσσερα χρόνια αργότερα συνελήφθησαν ο γιατρός που του έκανε την εγχείρηση μαζί με άλλους τρεις συναδέλφους του και ένας Έλληνας ιδιοκτήτης πιτσαρίας στο Σαν Χοσέ, ο οποίος φέρεται να λειτουργούσε ως μεσάζων. Σήμερα αντιμετωπίζουν βαριές κατηγορίες για εμπορία οργάνων. Η δίκη τους ξεκίνησε στις 11 Σεπτεμβρίου στην Κόστα Ρίκα και αναμένεται να ολοκληρωθεί στα τέλη Νοεμβρίου. Συνολικά τρεις Έλληνες ασθενείς έλαβαν μοσχεύματα από Κοσταρικανούς μέσω του ίδιου κυκλώματος. Για πρώτη φορά, όμως, ένας εξ αυτών μοιράζεται την ιστορία του.

Το ταξίδι

Το 1993, από έναν τυχαίο ιατρικό έλεγχο για αρτηριακή πίεση, ο Δ.Ν. ανακάλυψε ότι ήταν «μονόνεφρος». Το ένα από τα δύο όργανά του λειτουργούσε στο 10%. Εκκίνησε δίαιτα, έπινε πολύ νερό και απέφευγε το αλάτι. Με τα χρόνια, όμως, ένιωσε τη νόσο να τον καταβάλλει. «Ήταν σα να πεθαίνω, δεν άντεχα άλλο ψυχικά», λέει για τη διαδικασία της αιμοκάθαρσης που πραγματοποιούσε τρεις φορές την εβδομάδα. Ωσπου ένας ομογενής που ζούσε

στις ΗΠΑ έμαθε για το πρόβλημά του και πρότεινε ως λύση το ταξίδι στην Κόστα Ρίκα. «Ζήτησε να στείλω μια γενική αίματος με φαξ και είπε να αρχίσω να μαζεύω χρήματα», λέει ο 66χρονος που δέχθηκε να μιλήσει στην «Κ» χωρίς να δημοσιοποιηθεί το πλήρες όνομά του.

Στο αεροδρόμιο του Σαν Χοσέ τον περίμενε άλλος Έλληνας μετανάστης. Με καταγωγή από τον Πειραιά, ο Δ.Κ. άλλαξε ήπειρο πριν από δύο δεκαετίες αναζητώντας καλύτερη ζωή. Αρχικά εργάστηκε σε εκτροφείο αγελάδων στην Αργεντινή και έπειτα εγκαταστάθηκε στην Κόστα Ρίκα. Για μια περίοδο ήταν συνεταιρικός στο εστιατόριο Criolita 2 και έπειτα άνοιξε την πιτσαρία Akropolis απέναντι από το νοσοκομείο Calderon Guardia.

Σύμφωνα, όμως, με τον εισαγγελέα Ελίας Ντομίνγκο Καράνζα Μαξέρα, ο 60χρονος Δ.Κ. λειτουργούσε και ως μεσάζοντας σε κύκλωμα εμπορίας οργάνων. Κατηγορείται ότι αναζητούσε Έλληνες νεφροπαθείς, πρόθυμους να πληρώσουν μεγάλα ποσά για μεταμόσχευση και ότι στρατολόγούσε ως δότες φτωχούς ντόπιους. Οι ασθενείς κατέβαλαν πάνω από 100.000 δολάρια για την επέμβαση, ενώ οι δότες λάμβαναν από 5.000 έως 18.000 δολάρια. Το κύκλωμα δεν απευθυνόταν μόνο στην ελληνική αγορά. Είχε απλώσει τις άκρες του και στο Ισραήλ και στις ΗΠΑ.

Αυτές τις ημέρες η Αντζελα Αβάλος, δημοσιογράφος της κοσταρικανής εφημερίδας La Nacion, παρακολουθεί τακτικά τη δίκη του κυκλώματος. Όπως λέει σε επικοινωνία μας μέσω e-mail, πρόκειται για μοναδική υπόθεση στα δικαστικά χρονικά της χώρας. Μία από τις πιο κρίσιμες πιτυχές ήταν η αναγνώριση της «ευάλωτης θέσης» των δοτών. Οι 14 δότες αντιμετωπίζονται ως θύματα. «Έχουν χαμηλά εισοδήματα και μόρφωση και δεν μπορούσαν να καλύψουν βασικές ανάγκες για φαγητό και στέγαση», παρατηρεί η δημοσιογράφος.

Μέχρι στιγμής, η Μορίν Κορντέρο

Η δίκη (πάνω) ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο. Ένας Έλληνας (αριστερά) συνελήφθη ως μεσάζων για παράνομες μεταμοσχεύσεις που γίνονταν σε νοσοκομεία, όπως η κλινική Biblica.

Η δίκη του Δ.Κ. ολοκληρώνεται στα τέλη Νοεμβρίου. Κατηγορείται ότι αναζητούσε νεφροπαθείς στην Ελλάδα, πρόθυμους να πληρώσουν μεγάλα ποσά για μεταμόσχευση.

Σολάνο έδωσε την πιο συγκλονιστική κατάθεση. Εργαζόταν ως αστυνομικός, αλλά αδυνατούσε να αποπληρώσει συσσωρευμένα χρέη της. «Μια μέρα παρατήρησα στο στομάχι συναδέλφου μου ένα μεγάλο σημάδι εγχείρησης», είπε στο δικαστήριο μέσω τηλεδιάσκεψης. «Μου εξήγησε τι είχε κάνει, γνώριζε την οικονομική μου κατάσταση και ρώτησε εάν θα πουλούσα το νεφρό μου εφόσον παρουσιάζονταν η ευκαιρία». Όπως κατέθεσε η ίδια, ο Έλληνας πιτσοδόρος μεσολάβησε και τον Οκτώβριο του 2009 έδωσε το νεφρό της σε μια γυναίκα που είχε ταξιδέψει από την Αθήνα. Της είχαν απαγορεύσει, όπως είπε, οποιαδήποτε επικοινωνία με τη νεφροπαθή. Μετά την επέμβαση, όμως,

εκείνη επιδίωξε να τη γνωρίσει. «Την επισκεπτόμουν στο νοσοκομείο όσο ανάρρωνε. Εχουμε κρατήσει επαφή μέσω e-mail μέχρι και σήμερα. Πριν από λίγα χρόνια μου έστειλε η οικογένειά της κάποια χρήματα για να αγοράσω αυτοκίνητο», είπε στους δικαστές. Με τις 10.000 δολάρια που έλαβε για τη μεταμόσχευση κάλυψε τα παλιά της χρέη, αγόρασε ρούχα και μία τηλεόραση. Αργότερα φέρεται να διαδέχθηκε τον Δ.Κ. στη στρατολόγηση δοτών. Ωστόσο, δεν ασκήθηκε δίωξη εναντίον της, καθώς δέχθηκε να συνεργαστεί με τις Αρχές ως μάρτυρας κατηγορίας.

Αδέρφια δότες

Και ο Δ.Ν. γνώρισε τον άνθρωπο που όπως λέει του προσέφερε ζωή. Ο Ντανίλο Κάστρο Ρουίζ εργαζόταν ως σκευοποιός, ήταν 39 ετών και είχε δύο παιδιά. Με τη δική του αμοιβή σκόπευε να αγοράσει ένα μικρό σπίτι. Ο δότης υπέγραψε υπεύθυνη δήλωση ότι δωρίζει το νεφρό του, ωστόσο σύμφωνα με τις καταθέσεις εισέπραττε αργότερα αμοιβή. «Γνώρισα την οικογένειά του και κάναμε μαζί τον σταυρό μας πριν από την επέμβαση», λέει

ο Έλληνας μεταμοσχευθείς.

Αργότερα, τον Απρίλιο του 2010, ο Βίκτορ Σότο Ρουίζ, πωλητής μπαγιανών στην Κόστα Ρίκα και αδερφός του Ντανίλο, έδωσε το νεφρό του σε μια Ελληνίδα. Η «Κ» επιχειρήσε να επικοινωνήσει μαζί της αλλά εκείνη δεν θέλησε να μιλήσει για το θέμα. Μετά τις εγχειρήσεις, οι δύο Έλληνες έλεγαν μεταξύ τους ότι ήταν «αδέρφια εκ μεταμοσχεύσεως».

Ο πρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού **Μεταμοσχεύσεων** Ανδρέας Καραμπίνης, αναγνωρίζει την απειρία των ληπτών. Όπως λέει, όμως, μέσα στην απόγνωση τους γίνονται «συμμέτοχοι και αποδέκτες σε μια παρανομία». Πρόσφατα εκπροσώπησε την Ελλάδα σε συνέδριο κατά του εμπορίου οργάνων στο Βατικανό. Εκεί συζητήθηκε ότι σε κράτη όπως η Κίνα ή η Τουρκία, μεσάζοντες αναζητούν και σήμερα δότες επ' αμοιβή. «Στην Αίγυπτο πριν από λίγους μήνες συνελήφθησαν γιατροί και νοσηλευτές σε πανεπιστημιακό νοσοκομείο. Οι ευάλωτοι πληθυσμοί σε φτωχά κράτη είναι επιρρεπείς στις σειρήνες των μεσαζόντων. Η διεθνής κοινότητα πρέπει να αντιδράσει», λέει.

Εκλείσε ο δρόμος

Στις 10 Οκτωβρίου 2013 τέσσερις αστυνομικοί εισέβησαν στην πισσαρία Ακροπόλις στην πρωτεύουσα της Κόστα Ρίκα, Σαν Χοσέ, και πέρασαν χειροπέδες στον ιδιοκτήτη. Εχοντας λευκό ποινικό μητρώο ο Δ.Κ. αφέθηκε προσωρινά ελεύθερος με τον περιοριστικό όρο απαγόρευσης εξόδου από τη χώρα. Χρειάστηκαν τέσσερα χρόνια για να φτάσει η υπόθεση στο δικαστήριο. Ο δικηγόρος του Έλληνα κατηγορουμένου έχει δηλώσει ότι ο εντολέας του δεν λάμβανε κάποια προμήθεια για τις εμβάσεις. Η Σολάνο, που φέρεται να τον διαδέχθηκε στη στρατολόγηση δοτών, λάμβανε 1.000 δολάρια αμοιβή για κάθε νέο Κοσταρικανό που παρουσίαζε στο κύκλωμα. Μετά τις συλλήψεις, πάντως, φράίνεται πως εκλείσε αυτός ο δρόμος για Έλληνες ασθενείς που αναζητούν μόσχευμα στο εξωτερικό, χωρίς την έγκριση του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων. Κάτι αντίστοιχο συνέβη και μετά την εξάρθρωση κυκλώματος εμπορίας οργάνων στην Ινδία το 2008. Πέρσι, ακολουθώντας τη διαδικασία που ορίζει ο ΕΟΜ (με γνωμοδότηση τριμελούς επιτροπής), 18 Έλληνες νεφροπαθείς έλαβαν έγκριση και μεταμοσχεύθηκαν στο εξωτερικό. Αντίστοιχα το 2015 είχαν φτάσει τους 21.

Μέχρι και τα μέσα Οκτωβρίου, η λίστα αναμονής για νεφρικό μόσχευμα στην Ελλάδα αριθμούσε 1.219 ασθενείς, οι οποίοι περιμένουν συνήθως έξι χρόνια μέχρι την επέμβαση. Η δωρεά οργάνων φέτος κυμαίνεται στα πενήντα επίπεδα, αλλά παραμένει μακριά από τον ευρωπαϊκό μέσον όρο που είναι τριπλάσιος από τον ελληνικό. Γιατροί, ασθενείς και μεταμοσχευμένοι τονίζουν ότι χρειάζεται καλύτερη ενημέρωση των πολιτών για να αλλάξει αυτή η εικόνα.

«Δεν ήθελα οικότο»

Ο Δ.Ν. λέει ότι δεν μπορούσε να παραμείνει εγκλωβισμένος στην αναμονή. Εξηγεί ότι μετά την επέμβαση κατάφερε να εργάζεται 14 ώρες την ημέρα μέχρι τη συνταξιοδότησή του. Είναι μεσημέρι όταν μου διηγείται σε καφετέρια της Αθήνας την ιστορία του, την αγωνία των οικείων του, τα διλήματα που είχε ο ίδιος. Εχει ήδη πει καφέ και τώρα συνεχίζει με ένα σφηνάκι ούισκι. «Είπα ότι ο άνθρωπος πεθαίνει μια φορά», λέει. «Ήθελα να είμαι ενεργό μέλος της οικογένειας και όχι να έχω τον οικότο των συγγενών μου».